

TUOTEKUVAUKSET KUNNILLE TARJOTTAVISTA IKÄOSAAMISKESKUSEN ASiantuntijapalveluista

TAUSTA:

Lapin Sairaanhoidopiirin kunnat ovat päättäneet, hyväksyessään perusterveydenhuollon järjestämissuunnitelman 2015, antaa Rovaniemen kaupungille tehtäväksi vahvistaa ikäihmisten palveluihin liittyvää asiantuntijaosaamista niin, että se pystyy tarjoamaan asiantuntijapalveluja myös muille kunnille.

SenioriKaste –hankkeen toimesta on selvitetty millaisia asiantuntijapalveluja kunnat tarvitsevat. Asiantuntijapalveluita on kokeiltu vuoden 2015 aikana.

TUOTE 1: MONIAMMATILLINEN GERIATRINEN KONSULTAATIO

Ikäosaamiskeskuksen palveluna Lapin kunnille tarjotaan moniammatillista geriatria/gerontologista konsultaatiota. Konsultaatiopalvelu on geriatrijohtoista toimintaa ja geriatri tekee alkuarvioinnin ja loppuyhteenvedon. Papereista tehdyn alkuarvioinnin perusteella geriatri päättää muiden asiantuntijoiden mukaan kutsumisesta.

Moniammatillinen konsultaatio voi tapahtua:

- geriatriin johdolla niin, että konsultoitavasta kunnasta on paikalla potilas/asiakas, hänen läheisensä sekä kunnan omat asiantuntijat (kunnan toimijoita ohjataan tähän)
- geriatriin johdolla niin, että edellä mainittujen lisäksi kutsutaan Ikäosaamiskeskuksen muita asiantuntijoita (muistihoitaja, sosiaalityöntekijä, fysioterapeutti, farmasian asiantuntija tms.)
- konsultaatiota varten on asiakkaalta pyydettävä lupa (kirjallinen malli on virtua.fi konsultaation sivulla)

Toteutettu pilotti:

Geriatriri Pirkko Jäntti toimii kehittäjägeriatrian moniammatillisen geriatrijohtoisen konsultoinnin mallintamisessa. Tavoitteena on luoda vanhuslähtöinen malli, joka tukee kunnan omien asiantuntijoiden yhteistyötä.

Vanhuslähtöisyydellä tarkoitetaan tässä sitä, että ikäihmisen hoidosta vastaava on kotikunnan toimija/lääkäri, joka hoidon vaatiessa saa muiden asiantuntijoiden tukea hoitopäätöksilleen. Vanhuslähtöisyyttä on myös se, että hoito suunnitellaan yhteistyössä asiakkaan kanssa huomioiden hänen ja hänen lähipiirinsä voimavarat monitoimijaisesti.

Yhteenveto pilotista:

Kunnat ovat hyvin erilaisia ja heillä on erilaiset valmiudet käyttää asiantuntijatuken ikäihmisten hoitoon ja kuntoutukseen liittyvissä kysymyksissä. Kunnat, jotka ovat jo edellisten hankkeiden aikana tottuneet käyttämään esim. geriatriin konsultaatiopalveluja, ovat käyttäneet nyt toteutetussa kokeilussa tarjottua mahdollisuutta. Näissä kunnissa on yleensä ollut kokenut muistihoitaja ja asiasta kiinnostunut terveyskeskuslääkäri.

Geriatrin palveluja on ollut tarjolla 1 päivä/viikko ja kaikki ajat on varattu. Konsultaatioita on ollut keskimäärin 4/päivä. Aktiivisimpia palvelun käyttäjiä ovat olleet Kolari ja Kittilä. Jonkin verran palvelua ovat käyttäneet Sodankylä, Enontekiö ja Posio. Sallassa on geriatriaan

erikoistuva terveystieteiden lääkäri ja hänen koulutukseensa liittyen on geriatripalveluja järjestetty hankkeen ulkopuolelta.

- jatkossa konsultoivana geriatria toimii Ikäosaamiskeskuksen vt geriatrian ylilääkäri Kimmo Määttä

TUOTEKUVAUS: MONIAMMATILLINEN GERIATRINEN KONSULTAATIO

1. Ajan varaaminen konsultaatioon

Suunnittelija avaa sähköisessä ajanvarausjärjestelmässä tarjolla olevat palveluajat.

Konsultaatiopyyntö tehdään netin ajanvarauksessa. Tarvittavat materiaalit toimitetaan suojattua sähköistä linjaa pitkin (www.virtu.fi ammattilaisille) geriatrille. Taustatietojen perusteella geriatri arvioi, keitä muita asiantuntijoita konsultaativastaanotolla tarvitaan.

Sähköisessä ajanvarauksessa varaaja kuvaa lyhyesti lisätietoja kohtaan tilanteen, mihin konsultaatiota tarvitaan. Osallistujat kohtaan ajanvaraaja laittaa tiedot siitä, ketä ja missä roolissa osallistujat ovat.

2. Mihin tilanteisiin konsultaatiota voi hyödyntää?

- haasteellisissa asiakastapauksissa. Tarvitaan lupa asiakkaalta ja asiakkaan olisi hyvä olla läsnä konsultaatiotilanteessa
- yleinen ohjaus ja neuvonta (työnohjauksellista)
- kunnan omien toimintatapojen kehittäminen (toiminnantasa ohjaavaa)
- vaikeat diagnostiset tapaukset kuten korkeasti koulutetut ja epätyypilliset oirekuvat, lääkehoidon ongelmat

Myös työparimahdollisuus: Esim: geriatri/muistikoordinaattori

3. Tarvittavat resurssit:

AC-yhteydet

Ajanvarausjärjestelmä

Neuvottelutila, johon soveltuu moniammatilliseen työskentelyyn

Suunnittelija/koordinaattori:

- tulleiden pyyntöjen ja lähetettyjen esitietojen tarkistaminen sekä tarvittaessa lisätietojen pyytäminen n. 15 min/asiakas,
- avaa sähköiseen ajanvaraukseen ajat 30 min/kk
- geriatrilta saadun ohjeen mukaisesti muiden asiantuntijoiden kutsuminen (15 min/asiakas)
- jatkotoimenpiteiden järjestely (10 min/asiakas)
YHTEENSÄ n. 40 min/asiakas

Geriatrit:

- alkuperehtyminen ja konsultaation suunnittelu (tarvittavat muut asiantuntijat) a 15 min.
- tieto suunnittelija/koordinaattorille, joka järjestää mahdolliset muut asiantuntijat ja lisätiedot ja huolehtii kuntaa ohjeen yhteydenotosta

- konsultaatio a 60 min (mahdollisista jatkotoimenpiteistä sopiminen)
 - loppuyhteenveto (saneleeko vai kirjoittaako?) a 15 min
- YHTEENSÄ n. 1 t 30 min/asiakas

TUOTE 2: MONIAMMATILLINEN LÄÄKEHOIDON ARVIOINTI IÄKKÄÄLLE

TOTEUTETUT PILOTIT:

1. Rovaniemen kaupunki:

Yhden kotihoidon tiimin kanssa toteutettiin marraskuun aikana moniammatillista lääkehoidon arviointia yhteensä 11 asiakkaalle. Arvioinnit toteutettiin kolmena keskiviikkona. Kotisairaanhoidon kokemukset olivat pelkästään positiivisia ja ne konsultaatiot koettiin hyödyllisiksi.

Konsultaatiossa oli tärkeää, että asiakkaan kotisairaanhoidajalla oli tilaisuus valmistautua siihen keräämällä tietoa toimintakyvystä myös muilta asiakkaan kanssa tekemisissä olevilta työntekijöiltä.

Asiakkaan näkökulmasta on hyvä varata aika konsultaation jälkeen hoitavalle lääkärille, jotta asiakas saa mahdollisimman hyvän kuvan arvioinnista ja mahdollisista muutoksista lääkehoitoon. Yksi osa lääkehoidon onnistumisesta on, että asiakas motivoituu toteuttamaan lääkehoitoa suunnitelman mukaisesti.

Jatko:

Kaupungin osalta jatketaan 1 kerta viikossa varaten farmaseutin aikaa 2 t/viikko. Konsultaation osalta laaditaan jatkossa suunnitelma kotisairaanhoidajien kanssa. Maija Pirttijärvi kutsuu suunnittelupalaverin koolle.

2. Konsultaatio etäyhteydellä:

Konsultaatiota etäyhteydellä kokeiltiin Sodankylään kahdelle asiakkaalle. Konsultaatio tapahtui yhden kerran. Aineisto toimitettiin ns. kuriiripostina, eikä toimittamiseen avattua tietosuojattua väylää vielä tähän tilaisuuteen saatu kokeiltua. Konsultaatioon varattu aika 20 min/asiakas riitti hyvin.

Etäyhteyden päässä Sodankylässä oli kotihoidon lääkäri, sairaanhoitaja ja asiakkaan hoitavasta työryhmästä lähihoitaja.

Vuorovaikutus etäyhteydellä toimi hyvin. Etäpaikkakunnalla ei ollut mahdollisuutta tarkistaa potilastietojärjestelmästä asiakkaan tietoja ja siihen olisi ollut tarvetta.

Jatko:

Kokeilua jatketaan kevään 2016 ajan niin, että farmaseutin aikaa varataan yhteensä 4 t/kk. Ajanvaraamiseen avataan hankkeen toimesta kalenteri www.virtu.fi ammattilaisille tarkoitettuun palveluun. Kaupunki hankkii etäyhteyksien pitämistä varten farmaseutin omalle koneelle AC-yhteyden ja siihen tarvittavat välineet. Hankkeen toimesta huolehditaan tiedottamisesta muihin kuntiin. Anitta kutsuu palaverin jatkosuunnittelemista varten. Kokeilun arviointi tapahtuu huhtikuussa 2016.

TUOTEKUVAUS: MONIAMMATILLINEN LÄÄKEHOIDON ARVIOINTI IÄKKÄELLE

ASIAKAS: Kotihoidon piirissä oleva ja kotihoidon sairaanhoitajan tuntema iäkäs henkilö

PERUSTEET MONIAMMATILLISEEN LÄÄKEHOIDON ARVIOINTIIN:

Asiakkaalla on lääkahoitoon liittyviä ongelmia, jotka vaikuttavat hänen vointiinsa/ja tai lääkehoidon toteutukseen liittyviä ongelmia (esim. huimaus, kaatuilu, ortostaattinen hypotonia, GFR alle 60 ml/min)

MITÄ TEHDÄÄN ENNEN MONIAMMATILLISTA ARVIOINTIA:

- sairaanhoitaja ja hoitava lääkäri yhdessä päättävät konsultoinnista
- sairaanhoitaja pyytää asiakkaalta luvan konsultointiin (kirjallinen malli löytyy sosiaalikallegasta konsultoinnin kohdalta)
- sairaanhoitaja lähettää virtu.fi ammattilaisväylää pitkin lyhyen kuvauksen tilanteesta ja varaa konsultointiajan sähköisestä kalenterista
- sairaanhoitaja kerää esitiedot
- sairaanhoitaja lähettää em. tiedot Virtu.fi ammattilaisille tarkoitettussa suojatussa ympäristössä konsultoitavalle farmaseutille
- farmaseutti perehtyy lähetettyihin esitietoihin

LÄHETETTÄVÄT ESITIEDOT:

- asiakkaan ikä, paino ja sukupuoli (nimi ei oikeastaan ole tärkeä)
- lääkelista ja tiedot käytettävistä itsehoitolääkkeistä
 - o milloin lääke aloitettu
 - o mihin käyttötarkoitukseen lääke on aloitettu (jos mahdollista)
- diagnoosit
- onko ortostaattista hypotoniaa, huimausta, kaatuilua
- GFR, tai krea, jotta munuaisten toimintaa voi arvioida
- verenpaineesta, sokereista ja labroista viimeisimmät tiedot

MONIAMMATILLINEN KONSULTAATIO:

- konsultaatio tapahtuu etäyhteyksillä (tarvitaan AC yhteydet)
- paikalla ovat konsultoitava farmaseutti (Maija Pirttijärvi), konsultointia pyytäneet kotihoidon sairaanhoitaja ja hoitava lääkäri
- konsultoivalla sairaanhoitajalla ja lääkärillä on hyvä olla mahdollisuus päästä potilastietojärjestelmään konsultaation aikana
- sairaanhoitaja käy läpi esitiedot ja kertoo asiakkaan voinnista
- farmaseutti käy läpi laatimansa kirjallisen lääkehoidon arvioinnin
- keskustellaan tilanteesta, tehdään päätöksiä ja suunnitelma seurannasta (kuka seuraa, miten seuraa, mitä ja miten raportoi ja kenelle)
 - o aikaa varataan 20 min/asiakas

TARVITTAVAT RESURSSIT:

- AC-yhteydet
- Ajanvarausjärjestelmä?
- Suojattu ammattilaisyhteys tiedon siirtämistä varten
- farmaseutti:
 - o alkuperehtyminen esitietoihin ja lääkehoidon kirjallisen arvion laatiminen, konsultointiajan sopiminen (40 min/asiakas?),
 - o varsinainen konsultaatiotaphtuma 20 min/asiakas
 - o tarvitaanko muuta aikavarausta?

MUIDEN TUOTTEIDEN OSALTA KOKEILUJAKSO ON VUOSI 2016 JA ARVIOINTI TOTEUTETAAN ELOKUUSSA 2016.

TUOTE 3: VERKOSTOYHTEISTYÖ

Verkostoyhteistyö tapahtuu etäyhteydellä toteutettavina eri ammattiryhmien omina tapaamisina. Tapaamisia toteutetaan 2-4 kertaa vuodessa. Niiden kesto on 2 tuntia. Tapaamiseen voidaan pyytää asiantuntija-alustus ajankohtaisesta aiheesta. Alustuksen jälkeen käydään keskustelua aiheesta, sovitaan käytännöistä yms.

Tarvittavat resurssit:

AC-yhteydet

Neuvottelutila

Vetäjä ikäosaamiskeskuksesta:

geriatri lääkäreille, sosiaalityöntekijä, muistikoordinaattori, fysioterapeutti, farmaseutti yms.

TUOTE 4: OSAAMISEN VAHVISTAMINEN

Geriatriset miingit 1x/kk. Erillisen suunnitelman mukaisesti.

Muistihoidtajien ja muistikoordinaattoreiden valmennus 1 x/kk. Erillisen suunnitelman mukaisesti

Toteutetaan SenioriKaste –hankeen tukemana ja tuotteille ei lasketa hintaa. Jokainen kunta vastaa etäyhteyksistä koituvista kustannuksista.

TUOTE 5: ASIAKKAILLE VALMENNUSTA

Muistisairaiden ensitietovalmennus.

Toteutetaan SenioriKaste-hankkeen toimesta Pilotti keväällä 2016.

Tuotteelle ei lasketa tässä vaiheessa hintaa.